

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Alun Davies AS
Cadeirydd Dros Dro
Y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

26 Ionawr 2024

Annwyl Alun

Bil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau)

Diolch ichi am adroddiad y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad mewn perthynas â Bil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) a gyhoeddwyd ar 19 Ionawr 2024. Gweler fy ymateb i gyfres o argymhellion yr adroddiad yn Atodiad 1.

Gan y bydd Pwyllgor o'r Senedd Gyfan yn ystyried y Bil yng Nghyfnod 2, rwy'n rhag-weld y bydd gan nifer sylweddol o Aelodau ddi-ddordeb ynddo. Gyda hyn mewn golwg, rwy'n darparu ymateb ysgrifenedig i adroddiadau'r Pwyllgorau cyn y ddatl ar egwyddorion cyffredinol.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am graffu ar y Bil a'i ddogfennau ategol. Edrychaf ymlaen at barhau i weithio gyda'r Aelodau wrth i'r Bil fynd ar ei daith drwy broses y Senedd.

Rwy'n anfon copi o'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Biliau Diwygio, Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid a phob Aelod o'r Senedd er gwybodaeth.

Yn gywir

Mick Antoniw AS/MS
Y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidog y Cyfansoddiad
Counsel General and Minister for the Constitution

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Mick.Antoniw@llyw.cymru
Correspondence.Mick.Antoniw@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Atodiad 1

Argymhelliad	Ymateb
Argymhelliad 1. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol ymateb i'r casgliadau a'r argymhellion a wnawn yn yr adroddiad hwn o fewn dau ddiwrnod gwaith cyn y ddadl ar egwyddorion cyffredinol yng Nghyfnod 1.	Derbyn Derbynnir yr argymhelliad hwn, a gweithredir arno drwy'r ymateb a nodir isod.
Argymhelliad 2. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol gyhoeddi asesiad Llywodraeth Cymru o effaith y Bil ar y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol ddau ddiwrnod gwaith cyn y ddadl yng Nghyfnod 1.	Nodwyd Mae'r Memorandwm Esboniadol sy'n cydfynd â'r Bil yn cynnwys datganiad gennyf i, fel yr Aelod sy'n gyfrifol, bod y darpariaethau yn y Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd. Un o'r profion cymhwysedd yw na ddylai'r darpariaethau fod yn anghydawns â hawliau'r Confensiwn. Mae'r datganiad hwn felly'n gadarnhad fy mod wedi fy modloni bod y darpariaethau yn y Bil yn gydnaws â Hawliau'r Confensiwn.
Argymhelliad 3. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol ysgrifennu at y Pwyllgor i roi manylion am yr amserlen i lunio a gweithredu ail-ddatganiad Gorchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Cynrychiolaeth y Bobl) 2007 (y Gorchymyn Cynnal Etholiadau) a chraffu arno, sy'n ofynnol ar gyfer etholiad cyffredinol y Senedd yn 2026.	Derbyn Byddaf yn ysgrifennu at y Pwyllgor mewn perthynas â'r mater hwn maes o law.
Argymhelliad 4. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol gadarnhau a fyddai'r mater a gedwir yn ôl mewn perthynas ag adran 25(1)(a) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, yn ei farn ef, yn atal ailddatgan y Bil ai peidio.	Derbyn Mae'r cyfyngiadau cyffredinol ar gymhwysedd deddfwriaethol wedi'u cynnwys yn Rhan 1 o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 ("Deddf 2006"). Mae paragraff 7(1) o Atodlen 7B yn darparu bod y darpariaethau yn Neddf 2006 wedi'u diogelu rhag eu haddasu gan ddarpariaeth mewn Deddf gan Senedd Cymru. Nid oes unrhyw un o'r eithriadau rhag y cyfyngiad hwnnw yn gymwys i adran 25(1)(a) o Ddeddf 2006 ac felly mae'n cael ei diogelu rhag ei haddasu yn ddarostyngedig i'r eithriadau cyffredinol rhag y cyfyngiadau. Mae Rhan 2 o Atodlen 7B yn darparu ar gyfer eithriadau cyffredinol rhag y cyfyngiadau. Nid yw paragraff 13(1)(a) yn rhwystro Deddf gan y Senedd rhag ailddatgan y gyfraith (neu ei hailddatgan gyda'r cyfryw addasiadau nas rhwystrir gan Ran 1).

	<p>Fodd bynnag, gweler ymhellach fy ymatebion i argymhellion 5 a 6.</p>
<p>Argymhelliad 5. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol gyflwyno diwygiad i adran 4 o'r Bil at ddiben cydgrynhoi (ac yn amodol ar argymhelliad 4 ailddatgan) adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, o fewn ffiniau cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd.</p>	<p>Gwrthod</p> <p>Gweler fy ymateb i argymhelliad 6.</p>
<p>Argymhelliad 6. Os na ellir cyflawni argymhelliad 5 oherwydd cyfyngiadau yn Neddf Llywodraeth Cymru 2006, yn hytrach na'i fod yn ddewis drafftio, dylai'r Cwnsler Cyffredinol roi esboniad manwl dros hyn.</p>	<p>Derbyn</p> <p>Yn fy marn i, ni ddylid cydgrynhoi adran 25 ym Mil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau), ond yn hytrach dylai barhau i fod yn un o ddarpariaethau Deddf 2006. Darperir ar gyfer y fframwaith deddfwriaethol sy'n llywodraethu Senedd Cymru yn Rhannau A1 ac 1 o Ddeddf 2006. Mae'r darpariaethau ar gyfer y Llywydd (a'r Dirprwy Lywydd) sydd wedi'u cynnwys yn adran 25 yn rhan annatod o'r fframwaith hwn. Mae nifer o gyfeiriadau a chroesgyfeiriadau at y deiliaid swyddi hyn a'u swyddogaethau a'u cyfrifoldebau drwy gydol Deddf 2006.</p> <p>Mae modd gwahaniaethu rhwng y dull a ddilynir yn adran 4 o'r Bil (Dirprwy Lywydd ychwanegol) a'r dull a ddilynir yn adrannau 8 (Etholiadau Cyffredinol) a 9 (Seddi gwag). Mae adran 8 o'r Bil yn disodli adrannau 6 i 9 o Ddeddf 2006 ac mae adran 9 yn rhoi adran 11 newydd yn lle'r un bresennol. Mae hyn yn adlewyrchu newid arfaethedig sylweddol i'r system etholiadol, a fydd yn newid o System Aelodau Cymysg i system rhestr gyfrannol gaeedig lawn. Mewn cyferbyniad, nid yw'r darpariaethau presennol sy'n llywodraethu'r Llywydd a'r Dirprwy Lywydd, yn eu hanfod, yn cael eu heffeithio. Mae'r diwygiadau arfaethedig i adran 25 o Ddeddf 2006 wedi'u cyfyngu i ddarparu ar gyfer ethol Dirprwy Lywydd ychwanegol a chanlyniadau'r digwyddiad hwnnw.</p> <p>Er y derbynnir bod hyn yn cael ei gyflawni drwy gyfres o ddiwygiadau i destun adran 25, mae effaith gyffredinol y diwygiadau hynny yn gyfyngedig fel y disgrifiwyd.</p> <p>Ar ôl i adran 4 o Fil Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) ddod i rym, bydd adran 25 o Ddeddf 2006 yn darllen fel y'i diwygiwyd, fel y gwelir yn yr adran</p>

	<p>berthnasol o'r atodlen o ddiwygiadau sydd wedi'i chynnwys yn y Memorandwm Esboniadol. Ni fyddai disodli adran 25 o Ddeddf 2006 yn ei chyfanrwydd yn arwain at wahaniaeth arwyddocaol i'r defnyddiwr terfynol. Mae'n gwestiwn hefyd, o ran eglurder a hygyrchedd y gyfraith, a fyddai disodli'r adran yn ei chyfanrwydd yn fuddiol yn yr achos hwn, o ystyried bod y dull presennol yn darparu ar gyfer sicrhau bod y diwygiadau yn amlwg yn hynny o beth; gan gynrychioli ychwanegiad, yn hytrach na newid, i ddarpariaeth sefydledig.</p> <p>Nid oes hepgoriadau i ddarpariaethau presennol adran 25 o Ddeddf 2006.</p>
<p>Argymhelliad 7. Mae mwyafrif o'r Pwyllgor o'r farn y dylai'r Cwnsler Cyffredinol gyflwyno gwelliant i'r Bil i hepgor adran 5(b).</p>	<p>Gwrthod</p> <p>Mae cynnwys y pŵer yn adran 5(b) yn darparu ar gyfer paratoi at y dyfodol, gan alluogi'r Llywodraeth i ymateb yn gyflym ac yn hyblyg i amgylchiadau, heb ddefnyddio deddfwriaeth sylfaenol, at ddiben cynyddu'r terfyn deddfwriaethol drwy ychwanegu un neu ddau Weinidog. Gallai hyn fod yn angenrheidiol yn sgil datganoli pwerau pellach, neu amgylchiadau eraill pan ystyrir bod cynnydd yn briodol.</p>
<p>Argymhelliad 8. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol ystyried ein sylwadau ar adran 7 o'r Bil a'i phriodoldeb cyfansoddiadol, ac ystyried a yw'n briodol cynnwys adran 7 yn y Bil.</p>	<p>Gwrthod</p> <p>Pe bai'r Pwyllgor Busnes yn derbyn argymhelliad 42 o adroddiad y Pwyllgor Biliau Diwygio, nid yw gwaith o'r fath yn anghydnaws ag adran 7 o'r Bil. Pe bai'r gwaith hwn wedi'i gwblhau erbyn diwedd tymor y Senedd hon, gallai'r seithfed Senedd wrthod y cynnig y darperir ar ei gyfer yn adran 7. Gweler hefyd fy ymateb manylach i argymhellion 41 a 42 o adroddiad y Pwyllgor Biliau Diwygio, a'm hymateb i argymhelliad 9 isod.</p>
<p>Argymhelliad 9. Os bydd y Cwnsler Cyffredinol yn penderfynu cadw adran 7 yn y Bil, dylai ysgrifennu at y Pwyllgor a'r holl Aelodau o'r Senedd cyn y ddadl yng Nghyfnod 1 ar egwyddorion cyffredinol y Bil a nodi'n fanwl pam y mae'n gyfansoddiadol briodol i Lywodraeth Cymru ofyn i'r Chweched Senedd basio deddfwriaeth a fyddai'n gosod dyletswyddau ar y Seithfed Senedd a'i Llywydd, gan dorri'r egwyddor, wrth wneud hynny, na ddylai Deddf Senedd</p>	<p>Derbyn</p> <p>Yr unig ddyletswydd sy'n cael ei gosod gan adran 7 yw i'r Llywydd gyflwyno cynnig o fewn amserlen benodol ar y mater o rannu swyddi. Nid yw'n ddigynsail i ddyletswyddau gael eu gosod ar Lywydd. Gellir gweld enghraifft o ddyletswydd o'r fath yn adran 110(3)(a)(b) o Ddeddf 2006 pan osodir dyletswydd ar y Llywydd i wneud penderfyniad ynghylch a yw Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y</p>

<p>gyfyngu ar ryddid Senedd yn y dyfodol i weithredu.</p>	<p>Senedd ai peidio, ac i ddatgan y penderfyniad hwnnw.</p> <p>Yn unol â Rheol Sefydlog 12.22, caiff unrhyw Aelod newid y cynnig. Caniateir gwrthod y cynnig hefyd, gan arwain at beidio â chymryd unrhyw gamau pellach.</p> <p>Ar y sail hon, ac o ystyried y rhyddid sydd gan y Senedd o hyd i benderfynu sut mae'n ymateb i unrhyw gynnis o'r fath, ni ystyrir bod y darpariaethau yn adran 7 yn cyfyngu ar ryddid Senedd yn y dyfodol i weithredu.</p> <p>Roedd y Pwyllgor Diben Arbennig yn glir yn ei argymhellion y dylid rhoi ystyriaeth bellach, ar sail drawsbleidiol, i archwilio'r heriau dichonoldeb a deddfwriaethol sy'n gysylltiedig â galluogi ethol ar sail rhannu swyddi. Yn absenoldeb unrhyw ymrwymiad cyhoeddus clir gan y Senedd i ystyried y mater hwn yn fanwl ar draws ystod eang o swyddi, mae adran 7 o'r Bil yn darparu llwybr ar gyfer bwrw ymlaen â'r gwaith hwn ar adeg briodol yn y dyfodol.</p> <p>Yn ôl y gofyn, rydym wedi anfon copi o'r ymateb hwn at yr holl Aelodau.</p>
<p>Argymhelliad 10. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol gyfiawnhau pam y mae adran 49J newydd (i'w mewnosod gan Atodlen 2 i'r Bil) o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 (i'w hailenwi yn rhinwedd adran 11 o'r Bil) yn ei gwneud yn ofynnol i reoliadau, i weithredu argymhellion Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru (i'w ailenwi yn rhinwedd adran 12 o'r Bil) ar gyfer etholiadau cyffredinol y Senedd a gynhelir ar ôl 1 Ebrill 2030, gael eu gosod o fewn chwe mis ac, yn unol â hynny, esbonio pam na ddewiswyd cyfnod 4 mis fel y'i defnyddir mewn perthynas ag etholiadau cyffredinol y DU.</p>	<p>Nodwyd</p> <p>Rwyf wedi derbyn argymhelliad 31 o adroddiad y Pwyllgor Biliau Diwygio, a byddaf yn cyflwyno diwygiad i leihau'r cyfnod ar gyfer gwneud rheoliadau o 6 mis i 4 mis.</p>
<p>Argymhelliad 11. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol ystyried ein sylwadau ar briodoldeb cyfansoddiadol adran 19 o'r Bil ac ystyried a yw adran 19 yn ddarpariaeth briodol i'w chynnwys yn y Bil.</p>	<p>Nodwyd</p> <p>Nodaf sylwadau'r Pwyllgor ar adran 19. Gan fod y Bil yn deillio o argymhellion y Pwyllgor Diben Arbennig, mae'n briodol bod y Senedd yn gyfrifol am adolygiad ôl-ddeddfwriaethol o weithrediad ac effaith y deddfwriaeth. Mae adran 19 yn rhoi mecanwaith i'r Senedd nesaf ystyried hyn. Gweler fy ymateb manylach i argymhelliad 41 o adroddiad y Pwyllgor Biliau Diwygio.</p>

<p>Argymhelliad 12. Os yw'r Cwnsler Cyffredinol yn penderfynu cadw adran 19, dylai ysgrifennu at y Pwyllgor a'r holl Aelodau o'r Senedd cyn y ddadl yng Nghyfnod 1 ar egwyddorion cyffredinol y Bil ac esbonio pam y mae'n credu na fyddai pwyllgor o'r Seithfed Senedd ar ei liwt ei hun mewn sefyllfa well i wneud gwaith craffu priodol ar ôl deddfu ac, wrth wneud hynny, benderfynu ei gylch gorchwyl a'i amserlen ei hun ar gyfer y gwaith hwnnw.</p>	<p>Derbyn</p> <p>Fel yn achos adran 7, yr unig ddyletswydd sy'n cael ei gosod gan adran 19 yw i'r Llywydd gyflwyno cynnig o fewn amserlen benodol ar y mater o adolygiad ôl-ddeddfwriaethol. Nid yw'n ddigynsail i ddyletswyddau gael eu gosod ar Lywydd. Gellir gweld enghraifft o ddyletswydd o'r fath yn adran 110(3)(a)(b) o Ddeddf 2006 pan osodir dyletswydd ar y Llywydd i wneud penderfyniad ynghylch a yw Bil o fewn cymhwysedd deddfwriaethol y Senedd ai peidio, ac i ddatgan y penderfyniad hwnnw.</p> <p>Yn unol â Rheol Sefydlog 12.22, caiff unrhyw Aelod newid y cynnig. Caniateir gwrthod y cynnig hefyd, gan arwain at beidio â chymryd unrhyw gamau pellach.</p> <p>Ar y sail hon, ac o ystyried y rhyddid sydd gan y Senedd o hyd i benderfynu sut mae'n ymateb i unrhyw gynnis o'r fath, ni ystyrir bod y darpariaethau yn adran 19 yn cyfyngu ar ryddid Senedd yn y dyfodol i weithredu.</p> <p>O ystyried natur y diwygiadau, mae'n bwysig cynnal adolygiad ôl-ddeddfwriaethol. Gan fod y Bil yn deillio o argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Diben Arbennig ar Ddiwygio'r Senedd, a gymeradwywyd gan y Senedd, mae Llywodraeth Cymru yn dal o'r farn y byddai'n briodol i'r Senedd gael rôl arweiniol mewn unrhyw adolygiad o weithrediad ac effaith y ddeddfwriaeth.</p>
<p>Argymhelliad 13. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol ysgrifennu at y Pwyllgor yn nodi'n fanwl sut y mae Llywodraeth Cymru wedi sicrhau bod elfennau democratiaeth iach wedi'u hymgorffori wrth baratoi a drafftio'r Bil.</p>	<p>Derbyn</p> <p>Diben cyffredinol y Bil yw cryfhau democratiaeth Cymru, gan wneud y Senedd yn ddeddfwrfa fwy effeithiol ar gyfer, ac ar ran, pobl Cymru drwy wneud y canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynyddu capasiti'r Senedd o 60 i 96 o Aelodau, gan ei galluogi i wneud y canlynol yn fwy effeithiol: <ul style="list-style-type: none"> ○ dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif,

	<ul style="list-style-type: none"> ○ goruchwyllo a gwella polisi, deddfwriaeth a gwariant, a chraffu ar y rhain, a ○ chynrychioli a gwasanaethu pobl Cymru, ac ymateb iddynt. <ul style="list-style-type: none"> ● Cael gwared ar y system "cyntaf i'r felin," sy'n ei gwneud yn ofynnol i bob ymgeisydd gael ei ethol o restrau cyfrannol. ● Cynyddu pa mor aml y gall pleidleiswyr gael gwared ar fandad llywodraeth neu ei adnewyddu, drwy leihau hyd tymhorau'r Senedd o bump i bedair blynedd. ● Atal ymyrraeth wleidyddol mewn penderfyniadau am ffiniau etholaethau'r Senedd, drwy ddirprwyo'r cyfrifoldeb i Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Cymru sy'n gorff annibynnol, heb unrhyw gyfleoedd i naill ai Lywodraeth Cymru na'r Senedd eu diwygio. ● Sicrhau bod ymgeiswyr sy'n cael eu hethol i'r Senedd ac Aelodau o'r Senedd yn preswyllo yng Nghymru, sy'n golygu bod deddfwyr yn y Senedd yn ddarostyngedig i'r cyfreithiau hynny y maent yn eu gwneud.
<p>Argymhelliad 14. Dylai'r Cwnsler Cyffredinol ysgrifennu at y Pwyllgor a'r holl Aelodau o'r Senedd cyn y ddadl yng Nghyfnod 1 ar egwyddorion cyffredinol y Bil ac esbonio pam na wnaeth gynnwys mecanwaith i Weinidogion Cymru adrodd ar weithrediad ac effaith y Bil hwn (os caiff ei ddeddfu a phan fydd hynny'n digwydd), yn debyg i ddarpariaethau a gynhwyswyd mewn deddfwriaeth flaenorol.</p>	<p>Derbyn</p> <p>Fel yr wyf wedi nodi yn fy ymateb i'r Pwyllgor Biliau Diwygio, mae'n bwysig nodi bod y Bil hwn yn deillio o argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Diben Arbennig ar Ddiwygio'r Senedd, a gymeradwywyd yn ddiweddarach gan y Senedd.</p> <p>Mae Llywodraeth Cymru yn dal o'r farn y byddai'n briodol i'r Senedd gael rôl arweiniol mewn unrhyw adolygiad o weithrediad ac effaith y ddeddfwriaeth, yn hytrach na Gweinidogion Cymru.</p>

	<p>Fodd bynnag, rwyf wedi derbyn argymhelliad y Pwyllgor y dylai Gweinidogion Cymru fod o dan ddyletswydd i ymateb i adroddiad gan y Senedd yn dilyn adolygiad o'r fath. Er y byddai Gweinidogion Cymru, fel rheol, yn ymateb i'r adroddiad - ac felly nid yw diwygiad o'r fath yn hollol angenrheidiol - byddaf yn anelu at gyflwyno diwygiad i'r perwyl hwn.</p>
--	--